

Granskning av pensionshantering och redovisning

Kiruna kommun

Tekniska Verken i Kiruna AB

Kiruna Kraft AB

Kirunabostäder AB

Kiruna Näringsfastigheter AB

Aurora kultur och kongress AB

April 2025

Viktor Ahlzén, Projektledare & pensionsspecialist

Daniella Dráb, Projektmedarbetare & pensionsspecialist

Tom Ekberg, Kvalitetssäkrare & pensionsspecialist

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Kiruna kommun samt lekmannarevisorerna i de kommunala bolagen Tekniska Verken i Kiruna AB, Kiruna Kraft AB, Kirunabostäder AB, Kiruna Näringsfastigheter AB och Aurora kultur och kongress AB genomfört en granskning av pensionshantering och redovisning. Syftet har varit att bedöma om granskande organ säkerställer att hantering av pensioner sker med tillräcklig intern kontroll.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga:

Revisionsfrågor	Bedömning
Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?	Ja
Skер kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?	Delvis
Skер rapporteringen av pensionsgrundande löneuppgifter till pensionsförvaltaren utan avvikelser? – Datatest	Delvis
Skер pensionsredovisningen i Kiruna kommun i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?	Delvis

Vår sammanfattande bedömning är att granskade organ **inte helt** säkerställer att hantering av pensioner sker med tillräcklig intern kontroll.

För att utveckla verksamheterna i Kiruna kommun och de kommunägda bolagen Tekniska Verken i Kiruna AB, Kiruna Kraft AB, Kirunabostäder AB och Aurora kultur och kongress AB lämnas följande rekommendationer.

- Tekniska Verken AB och Kiruna Kraft AB: Att upprätta ett årshjul eller driftschema innehållande viktiga datum och utförandebeskrivningar över samtliga av de moment som utförs inom ramen för pensionsadministrationen. Vi anser att ett sådant årshjul eller driftschema bör innehålla utförliga beskrivningar av processen för rapportering av pensionsgrundande uppgifter till pensionsförvaltare, granskning och betalning av premiefakturor avseende pension samt det administrativa arbetet som utförs kopplat till löneväxling i den mån det erbjuds. Detta i syfte att skapa extra tydlighet i arbetet i samband med tillfällig eller permanent överlämning av arbetsuppgifter.
- Kiruna kommun: Att komplettera det årshjul som finns upprättat inom kommunens redovisningsenhet till att även omfatta information om de avstämningar och kontroller samt det administrativa arbete som sker inom kommunen kopplat till

pensionsskuld och ansvarsförbindelse.

- Kiruna kommun och samtliga bolag: Att införa rutinmässiga tester av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation gällande årsfakturan från KPA. Dessa kontroller bedömer vi mest lämpligt att genomföra på samtliga individer och ej stickprovsvis.
- Kiruna kommun: Att vidta åtgärder i syfte att säkerställa att de identifierade avstegen från rekommendationerna i RKR R10 avhjälpas i samband med redovisning av pensionsåtagandet i Not.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	4
Bakgrund.....	4
Syfte och revisionsfrågor.....	4
Revisionskriterier.....	4
Avgränsning.....	5
Metod.....	5
Pensionsavtal i kommunen och de kommunägda bolagen	7
Granskningsresultat	8
Rutiner för pensionsadministration.....	8
lakttagelser - Kiruna kommun.....	8
lakttagelser - Tekniska Verken i Kiruna AB och Kiruna Kraft AB.....	10
lakttagelser - Kirunabostäder AB.....	11
lakttagelser - Aurora kultur och kongress AB.....	12
Sammantagen bedömning.....	12
Pensionsskuld och ansvarsförbindelse.....	13
lakttagelser - Kiruna kommun.....	13
lakttagelser - Tekniska Verken i Kiruna AB, Kiruna Kraft AB, Kirunabostäder AB och Aurora kultur och kongress AB.....	14
Bedömning.....	14
Pensionsgrundande löneuppgifter.....	15
lakttagelser.....	15
Sammantagen bedömning.....	16
Pensionsredovisning i Not.....	17
lakttagelser.....	17
Bedömning.....	17
Avslutning	18
Samlad bedömning.....	18
Rekommendationer.....	20

Inledning

Bakgrund

Pensionsavtalens komplexitet ställer höga krav på såväl rutiner och processer som den interna förståelsen av de avtal som tillämpas. För att säkerställa en rättvisande redovisning måste en beräkning av skulden göras årligen av pensionsförvaltaren.

Pensionsskulden inom kommunal verksamhet består i regel av följande delar:

- Skuld i balansräkningen, pensioner från och med år 1998
- Ansvarsförbindelse, pensioner intjänade före år 1998

Under kommande år kommer utbetalningarna att öka kraftigt på grund av ökade pensionsavgångar. Det är väsentligt att detta hanteras med god intern kontroll och att redovisningen utgör ett korrekt beslutsunderlag när kostnadsposter ställs mot andra kostnader.

Revisorerna i Kiruna kommun, tillsammans med lekmannarevisorerna i de kommunägda bolagen Tekniska Verken i Kiruna AB (inklusive dotterbolaget Kiruna Kraft AB), Kirunabostäder AB (inklusive dotterbolaget Kiruna Näringsfastigheter AB) och Aurora kultur och kongress AB, har utifrån en bedömning av väsentlighet och risk beslutat att genomföra en granskning av kommunens och de kommunägda bolagens process för rapportering samt redovisning av pensioner.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om de granskade organen säkerställer en ändamålsenlig hantering av pensioner samt att den interna kontrollen är tillräcklig.

Följande revisionsfrågor ska besvaras i granskningen:

1. Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?
2. Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?
3. Sker rapporteringen av pensionsgrundande löneuppgifter till pensionsförvaltaren utan avvikelser? – Datatest
4. Sker pensionsredovisningen i Kiruna kommun i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

Följande kriterier används för revisionell bedömning:

- Kommunallagen: kap 6:6
- Aktiebolagslagen: kap 8:4
- Koncerninterna styrdokument relevanta för granskningen.

Avgränsning

- Granskningen omfattar endast översiktlig analys av processer och rutiner avseende samtliga ovan nämnda kommunala bolag. Fördjupad analys utförs för kommunen.
- Granskningen omfattar inte Kiruna Näringsfastigheter AB då bolaget inte har anställda.
- Granskningen omfattar inte detaljerad granskning av befintlig dokumentation avseende samtliga ovan nämnda kommunala bolag. Fördjupad analys av befintlig dokumentation utförs för kommunen.
- Granskningen omfattar inte undersökning av om redovisning sker i enlighet med lagstiftning LKBR och rekommendationer från RKR avseende samtliga ovan nämnda kommunala bolag.
- Tester och kontroller omfattar underlag som ligger till grund för beräkning under perioden 2024-01-01 – 2024-12-31.

Metod

Granskningen sker genom dokumentanalys samt intervjuer med berörda befattningshavare. Inom ramen för granskningen genomförs tester av de underlag som ligger till grund för pensionsförvaltarens beräkning av pensionssskuld samt pensionskostnad avseende avtalen AKAP-KR och KAP-KL.

Inom ramen för granskningen har intervju och dialog genomförts med följande:

Kiruna kommun:

- Systemförvaltare/HR-administratör, i rapporten kallad systemförvaltare
- Lönehandläggare
- HR-chef
- HR-administratör
- Redovisningschef

Tekniska Verken i Kiruna AB:

- HR-konsult
- Verkställande direktör

Kirunabostäder AB:

- Verkställande direktör
- Ekonomichef

Aurora kultur och kongress AB:

- Verkställande direktör

- Styrelseordförande Aurora kultur och kongress AB
- Systemförvaltare/HR-administratör från Kiruna kommun
- HR-chef från Kiruna kommun

Pensionsavtal i kommunen och de kommunägda bolagen

I detta kapitel presenteras en kort sammanfattning av de pensionsavtal som i dagsläget tillämpas inom Kiruna kommun och de kommunägda bolagen. Baserat på intervjuer och skriftlig dokumentation från kommunen och de kommunägda bolagen tillämpades följande pensionsavtal per 31 december 2024. I tabellen anges även antalet heltidsanställda för respektive pensionsavtal.

Avtal:	Kiruna kommun	Tekniska Verken i Kiruna AB	Kiruna Kraft AB	Kirunabostäder AB	Aurora kultur och kongress AB
KAP-KL	99	1	-	10	1
AKAP-KR	1 613	144	46	137	12
PA-KFS 09	-	2	-	-	-
SAP-R	4	-	-	-	-
OPF-KL	111	-	-	-	-
Löneväxling	16	3	-	1	-
Individuella pensionsavtal	-	-	1	-	-

- Ekonomichefen i Kirunabostäder AB har bekräftat att det inte finns anställda i dotterbolaget Kiruna Näringsfastigheter AB, varför bolaget ej behandlats i denna granskning.
- HR-konsult och verkställande direktör för Tekniska Verken AB har bekräftat att pensionshanteringen i Tekniska Verken AB och dotterbolaget Kiruna Kraft AB är gemensam.
- HR-konsult och verkställande direktör för Tekniska Verken AB har bekräftat att samtliga anställda i Kiruna Kraft AB, enligt kollektivavtal, har rätt till en extra pensionsavsättning om 0,5% av pensionsgrundande lön ovanpå pensionsavsättningen som utgår enligt avtalet AKAP-KR.

Granskningsresultat

Rutiner för pensionsadministration

Revisionsfråga 1: Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?

lakttagelser - Kiruna kommun

Skriftliga rutinbeskrivningar

I dokumentet "Löner Årshjul Månadshjul Veckohjul" finns ett årshjul som sammanfattar majoriteten av de arbetsuppgifter som utförs av kommunens lön- och HR-funktioner kopplat till pensioner. Datum och deadlines framgår på års-, månads- och veckobasis.

Kommunen har också delat dokumentet "Maskinell rapportering av Systemförvaltare" som är ett årshjul från KPA innehållande datum, deadlines och en processbeskrivning över arbetet med rapportering av pensionsgrundande uppgifter till KPA.

I dokumentet "Process löneväxling Kiruna kommun" finns tydlig och detaljerad processbeskrivning över arbetet som utförs kopplat till löneväxling i kommunen. Processbeskrivningen innehåller information om arbetsuppgifter som skall utföras både vid nyteckning, ändring och avslutning av löneväxling. Processbeskrivningen är framtagen av Söderberg & Partners som administrerar löneväxling i kommunen.

Utöver ovan nämnda årshjul och processbeskrivningar finns inga andra skriftliga rutinbeskrivningar, lathundar eller guider som kan användas som stöttning inom ramen för kommunens arbete med pensioner.

Rutin för avstämningar i lönesystemet

Kiruna kommuns lönesystem Personec P levereras av Visma och implementerades i kommunen år 2002. Kommunens systemförvaltare har full behörighet i systemet.

Pensionsgrundande lön genereras i systemet i enlighet med tilläggsmodulen KPA integration som kontinuerligt anpassas av Visma efter KPAs förändrade villkor och krav. Kommunens systemförvaltare kompletterar modulen manuellt med bland annat tabelluppdateringar och nya frånvarorsaker. Kommunen mottar förslag på tabelluppdateringar från Visma.

Den manuella hanteringen som utförs i lönesystemet finns inte dokumenterad i skrift.

Rutin för avstämningar mot externa leverantörer

Kiruna kommun har ett avtal med KPA avseende pensionsadministration och förmedlingstjänst. Avtalet med KPA innebär bland annat att KPA ska beräkna pensionsavgift för avgiftsbestämd pension samt beräkna och betala ut pensioner till anställda och förtroendevalda. Vidare köper Kiruna kommun tilläggstjänsten

Pensionshjälpen av KPA. Pensionshjälpen omfattar extra stöd inom pensionsadministration, rapportering, bevakning och service gällande pensionsavtalen som tillämpas för anställda.

Årsfilen med underlag för årslöner för KAP-KL och halvårsfilen med halvårslöner för AKAP-KR skickas in till KPA under januari månad varje år. Årsfil med underlag för förtroendevalda skickas i februari månad varje år. Under juli månad skickas den första filen (för innevarande år) med halvårslöner avseende AKAP-KR.

Utöver de obligatoriska filerna skickar kommunen extra delårsfiler med uppdaterade anställningsdata avseende både KAP-KL och AKAP-KR nästan månadsvis.

Löpande pensionsadministration och rapportering kopplat till pensioner utförs tillsammans av kommunens systemförvaltare, lönehandläggare och HR-administratör. Processen börjar med att systemförvaltaren tar ut en fil innehållande löneuppgifter från lönesystemet Personec P. Systemförvaltare utför kontroller av bland annat ålder, pensionsavtal och pensionsavgift innan filen laddas upp i KPAs internetkontor. Filen valideras och kvalitetssäkras i KPAs system och en lista med eventuella felsignaler skickas tillbaka. Påträffade fel rättas och korrigeras tillsammans av lönehandläggare och HR-administratör och skickas därefter tillbaka till KPA för ny validering. Processen fortsätter tills inga fel finns på listan, vilket normalt tar mellan en och tre vändor.

I dokumentet "Maskinell rapportering av Systemförvaltare" finns, som tidigare nämnt, information om datum och deadlines samt en processbeskrivning över arbetet för rapportering till KPA. Delar av processen dokumenteras också i dokumentet "Löner Årshjul Månadshjul Veckohjul".

Kontroll av premiefakturor från KPA

Alla pensionsfakturor som inkommer atteras av systemförvaltare och slutatteras av ekonomiavdelningen innan de betalas. Närmare kontroll eller granskning av fakturorna utförs inte.

Rutin för administration av löneväxling

Löneväxling i Kiruna kommun sker genom Söderberg & Partners och erbjuds till samtliga tillsvidareanställda inom kommunen. Ett mindre antal medarbetare löneväxlar sedan tidigare i enlighet med upprättade avtal genom SEB, Pensionsvalet och Skandia. Alla löneväxlingar som påbörjats efter 1 juni 2022 sker dock genom Söderberg & Partners.

Anmälan om ny eller ändrad löneväxling görs direkt till Söderberg & Partners via ett formulär på intranätet. Medarbetaren erbjuds därefter ett rådgivningsmöte. Efter beslut om löneväxling skickas ett digitalt avtal till kommunens lönehandläggare som registrerar löneavdraget i Personec P.

Söderberg & Partners skickar månatligen information om vilka anställda som löneväxlar. När faktura för löneväxlingen inkommer från Söderberg & Partners stäms

löneväxlingsbeloppen av mot de avdrag som gjorts i lönesystemet för att säkerställa att rätt belopp blivit fakturerat.

Processen för löneväxling finns väl dokumenterad i processkartan "Process löneväxling Kiruna kommun 20241125" som upprättats av kommunen tillsammans med Söderberg & Partners.

Rutin för hantering av särskilda avtal/tillägg

Pensionsbestämmelserna i OPF-KL gäller inte för förtroendevald som vid tillträdet av sitt uppdrag har uppnått i 32 a § LAS angiven ålder. OPF-KL upphör att gälla för förtroendevald som får fortsatt uppdrag vid ny mandatperiod vid val efter 2014 om denne uppnått i 32 a § LAS angiven ålder. Förtroendevald som uppnår i 32 a § LAS angiven ålder under pågående mandatperiod har dock rätt till pensionsavsättning under mandatperioden.

Kommunens lönehandläggare gör manuella kontroller vid varje ny mandatperiod. Vid ålder över 32 a § LAS angiven ålder markeras den förtroendevalda med "ej pensionsrätt" i lönesystemet Personec P.

Hanteringens finns ej dokumenterad i skrift.

lakttagelser - Tekniska Verken i Kiruna AB och Kiruna Kraft AB

Tekniska Verken i Kiruna AB samt dotterbolaget Kiruna Kraft AB har, likt kommunen, ett avtal med KPA avseende pensionsadministration och förmedlingstjänst. Avtalet med KPA innebär bland annat att KPA ska beräkna pensionsavgift och betala ut avgiftsbestämd pension. De anställda inom de båda bolagen omfattas av pensionsavtalen AKAP-KR och KAP-KL. Som tidigare nämnt har anställda i Kiruna Kraft AB, enligt kollektivavtal, rätt till en extra pensionsavsättning om 0,5% av pensionsgrundande lön ovanpå pensionsavsättningen som utgår enligt avtalet AKAP-KR. Pensionshanteringen i Tekniska Verken AB och Kiruna Kraft AB är gemensam. Vidare delar bolagen lönesystemet Personec P med Kiruna kommun.

Årsfilen med underlag för årslöner för KAP-KL och halvårsfilen med halvårslöner för AKAP-KR skickas in till KPA under januari månad varje år. Under juli månad skickas den första filen (för innevarande år) med halvårslöner avseende AKAP-KR.

Processen börjar med att kommunens systemförvaltare tar ut en fil från lönesystemet innehållande löneuppgifter. Filen skickas därefter till HR-konsult på Tekniska Verken i Kiruna AB och Kiruna Kraft AB som laddar upp filen i KPAs internetkontor. Filen valideras och kvalitetssäkras i KPAs system och en lista med eventuella felsignaler skickas tillbaka. Påträffade fel rättas och korrigeras direkt i KPAs internetkontor av HR-konsult.

HR-konsult uppger i intervjun att skriftlig rutinbeskrivning finns upprättad för hanteringen.

Löneväxling i Tekniska Verken i Kiruna AB och Kiruna Kraft AB sker genom den lokala försäkringsmäklaren Norrfinans och erbjuds samtliga tillsvidareanställda inom båda bolagen. Totalt löneväxlar tre medarbetare inom Tekniska Verken och en medarbetare i Kiruna Kraft. HR-konsult registrerar avdragen för löneväxlingen i lönesystemet. Löneväxlingsfakturer stäms av och hanteras av ekonomiavdelningen på Tekniska Verken AB. HR-konsult uppger i intervjun att skriftlig rutinbeskrivning finns upprättad för hanteringen.

Inkommande premiefakturer rimlighetsgranskas och attesteras av ekonomichefen. Om fakturabeloppet överstiger 500 000 kr går den vidare till VD för sluttest. Tekniska Verken i Kiruna AB har delat skriftlig dokumentation över attestflödet.

lakttagelser - Kirunabostäder AB

Kirunabostäder AB har, likt kommunen, ett avtal med KPA avseende pensionsadministration och förmedlingstjänst. Avtalet med KPA innebär bland annat att KPA ska beräkna pensionsavgift och betala ut avgiftsbestämd pension. Kirunabostäder AB erbjuder inga särskilda individuella pensionslösningar.

Rapportering av pensionsgrundande löneuppgifter till KPA utförs av samma personer som utför rapporteringen för Kiruna kommun. De anställda i bolaget omfattas av pensionsavtalen AKAP-KR och KAP-KL. Precis som för Kiruna kommun skickas årsfilen med underlag för årslöner för KAP-KL och halvårsfilen med halvårslöner för AKAP-KR till KPA under januari månad varje år. Under juli månad skickas den första filen (för innevarande år) med halvårslöner avseende AKAP-KR. Kompletterande delårsfiler med uppdaterade anställningsdata skickas vid samma tillfällen som för kommunen.

Processen för rapportering är identisk med processen för kommunen. Kommunens systemförvaltare tar ut en fil innehållande löneuppgifter från lönesystemet Personec P. Filen laddas sedan upp i KPAs internetkontor där den valideras och kvalitetssäkras av KPA. Om fel påträffas återkommer KPA med signal avseende detta.

Utöver ansvariga på Kiruna kommun har även HR-chefen, ekonomichef samt två redovisningsekonomer på Kirunabostäder AB åtkomst till KPAs internetkontor.

Kirunabostäder AB erbjuder löneväxling och i dagsläget finns det en (1) löneväxlade medarbetare. Löneväxlingen sker genom Pensionsvalet och KPA. Avdrag i lönesystemet utförs av Kiruna kommun. Ekonomichefen på Kirunabostäder AB ansvarar för inkommande fakturer kopplat till löneväxlingen.

Inkommande premiefakturer kopplat till pensioner rimlighetsgranskas och konteras av HR-chefen och attesteras därefter av ekonomichefen.

Det finns inga internt upprättade skriftliga rutinbeskrivningar för arbetet med rapportering av pensioner, utöver det som finns upprättat hos Kiruna kommun.

lakttagelser - Aurora kultur och kongress AB

Aurora kultur och kongress AB har, liksom kommunen, ett avtal med KPA avseende pensionsadministration och förmedlingstjänst. Avtalet med KPA innebär bland annat att KPA ska beräkna pensionsavgift och betala ut avgiftsbestämd pension. Aurora kultur och kongress AB erbjuder inte löneväxling eller andra särskilda individuella pensionslösningar.

Rapportering av pensionsgrundande löneuppgifter till KPA är sedan bolagets grundande 2022 helt outsourcat till Kiruna kommun. Hanteringen utförs av samma personer som utför rapporteringen för Kiruna kommun. De anställda i bolaget omfattas av pensionsavtalen AKAP-KR och KAP-KL. Precis som för Kiruna kommun skickas årsfilen med underlag för årslöner för KAP-KL och halvårsfilen med halvårslöner för AKAP-KR till KPA under januari månad varje år. Under juli månad skickas den första filen (för innevarande år) med halvårslöner avseende AKAP-KR. Kompletterande delårsfiler med uppdaterade anställningsdata skickas vid samma tillfällen som för kommunen.

Processen för rapportering är identisk med processen för kommunen. Kommunens systemförvaltare tar ut en fil innehållande löneuppgifter från lönesystemet Personec P. Filen laddas sedan upp i KPAs internetkontor där den valideras och kvalitetssäkras av KPA. Om fel påträffas återkommer KPA med signal avseende detta. Skriftliga rutinbeskrivningar kopplat till hanteringen är samma som de som används av kommunen.

Inkommande premiefakturer attesteras och betalas av ekonomi och VD på bolaget. Hanteringen finns inte dokumenterad i skrift. Granskning av fakturabelopp utförs inte.

Sammantagen bedömning

Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?

Ja.

Vår sammantagna bedömning grundar sig på att berörda medarbetare inom Kiruna kommun har en tillfredsställande kompetens inom de pensionsavtal som tillämpas inom kommunen. Detta gäller även de berörda medarbetarna och/eller utförare av pensionshantering inom Tekniska Verken i Kiruna AB, Kiruna Kraft AB, Kirunabostäder AB och Aurora kultur och kongress AB.

Kiruna kommun har ett omfattande årshjul upprättat för den löpande pensionsadministrationen. I årshjulet sammanfattas i stort sett samtliga av de arbetsuppgifter som utförs av kommunens lön- och HR-funktioner kopplat till pensioner. Vidare finns processen för löneväxling väl dokumenterad i en omfattande processkarta.

Pensionsadministrationen i Tekniska Verken i Kiruna AB och Kiruna Kraft AB utförs tillsammans av bolagets HR-konsult och kommunens systemförvaltare. Skriftliga rutinbeskrivningar kopplat till hanteringen finns inte.

Pensionsadministrationen i Kirunabostäder AB och Aurora kultur och kongress AB utförs av samma personer som utför rapporteringen för Kiruna kommun. Processerna för rapportering är identiska och de skriftliga rutinbeskrivningarna som upprättats för

kommunen är således tillämpliga även för bolagen.

Utifrån fastställt syfte bedömer vi att de rutiner som finns avseende rapportering av pensionsunderlag är ändamålsenliga.

Utvecklingsområde för framtiden menar vi rör att:

- Tekniska Verken AB och Kiruna Kraft AB: Att upprätta ett årshjul eller driftschema innehållande viktiga datum och utförandebeskrivningar över samtliga av de moment som utförs inom ramen för pensionsadministrationen. Vi anser att ett sådant årshjul eller driftschema bör innehålla utförliga beskrivningar av processen för rapportering av pensionsgrundande uppgifter till pensionsförvaltare, granskning och betalning av premiefakturor avseende pension samt det administrativa arbetet som utförs kopplat till löneväxling i den mån det erbjuds. Detta i syfte att skapa extra tydlighet i arbetet i samband med tillfällig eller permanent överlämning av arbetsuppgifter.

Pensionsskuld och ansvarsförbindelse

Revisionsfråga 2: Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?

lakttagelser - Kiruna kommun

Genomgång av kommunens kontroller och avstämningar

På uppdrag av kommunen beräknar KPA pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Beräkningen baseras bland annat på de uppgifter som inrapporteras av kommunen. Kommunens redovisningschef ansvarar för pensionsredovisning, prognoser och annan administration kopplat till pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Budgetarbetet kopplat till pensionsskulden utförs av redovisningschefen tillsammans med kommunens ekonomichef.

Vid större förändringar av pensionsskulden efter den senaste perioden rapporterar KPA orsaken till förändringen till kommunen. Det kan exempelvis handla om generella löneyft inom en yrkeskategori som genererat en pensionsskuldökning över det normala.

Kiruna kommun beställer normalt beräkningsprognoser över pensionsförpliktelserna och pensionskostnaderna tre (3) gånger per år, vanligen i samband med årsbokslut och delårsbokslut, samt en extra prognos i april. Beräkningsprognoserna levereras med följebrev där orsaker till skuldförändringarna finns förklarade. I samband med detta får kommunen också möjlighet till en digital genomgång av förändringarna tillsammans med handläggare från KPA.

Kommunens redovisningschef analyserar prognoserna och undersöker rimligheten i förändringen av ansvarsförbindelse och pensionsavsättning över tid, där balansposterna stäms av mot tidigare inkomna prognoser för att säkerställa rimlighet. Avstämningarna görs på total nivå och aldrig på enstaka individer. Större förändringar skall kunna förklaras av antingen förändringar av de antaganden som använts i skuldberäkningen,

alternativt av de följebrev från KPA som kommer med beräkningen. Om avvikelserna inte kan förklaras av detta utreds de underliggande orsakerna till förändringen vidare tillsammans med KPA.

Redovisningschefen har delat ett årshjul som används för delar av det arbete som utförs av kommunens redovisningsenhet. Arbetet som utförs kopplat till pensionsskuld och ansvarsförbindelse framgår dock inte av årshjulet. Några andra skriftliga rutinbeskrivningar kopplat till hanteringen finns inte heller.

lakttagelser - Tekniska Verken i Kiruna AB, Kiruna Kraft AB, Kirunabostäder AB och Aurora kultur och kongress AB

Inget av de kommunägda bolagen Tekniska Verken i Kiruna AB, Kiruna Kraft AB, Kirunabostäder AB och Aurora kultur och kongress AB redovisar någon pensionsskuld eller ansvarsförbindelse på balansräkningen.

Bedömning

Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?

Delvis.

Redovisningschefen ansvarar för arbetet med Kiruna kommuns pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Vår bedömning är att denne har god förståelse för pensionsskultsredovisning och kunskap för att förstå och tolka underlag från KPA.

Vi bedömer vidare att det sker rutinmässiga kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning i Kiruna kommun. Historiska prognoser över pensionsskulden och följebrev finns sparade i KPAs internetkontor. De avstämningar och kontroller som utförs av skuldprognoserna finns dock inte dokumenterade.

Det finns inte heller något övergripande årshjul, processkarta eller flödesschema kopplat till arbetet.

Bristen på dessa typer av rutinbeskrivningar, kombinerat med det faktum att hanteringen kopplat till pensionsskuld och ansvarsförbindelse utförs ensam av redovisningschefen, ökar personberoendet i arbetet och därmed riskerna.

Utvecklingsområde för framtiden menar vi därför är:

- Att komplettera det årshjul som finns upprättat inom kommunens redovisningsenhet till att även omfatta information om de avstämningar och kontroller samt det administrativa arbete som sker inom kommunen kopplat till pensionsskuld och ansvarsförbindelse.

Pensionsgrundande löneuppgifter

Revisionsfråga 3: Sker rapportering av pensionsgrundande löneuppgifter till pensionsförvaltaren utan avvikelser? – Datatest

lakttagelser

PwC har avseende pensionsavtalet AKAP-KR och KAP-KL jämfört kommunens och bolagens pensionsgrundande löner avseende 2024 enligt lönesystemet med pensionsgrundande årslön enligt fakturaspecifikationer från KPA avseende 2024. Vidare har pensionsavgiften enligt AKAP-KR samt tilläggspremier avseende KAP-KL räknats om enligt PwCs uppskattning. Utförda datatestet sammanfattas nedan:

Kiruna kommun

Totalt avser detta cirka 2400 individer och PwC har identifierat ett antal avvikelser. Majoriteten av avvikelserna avser individer som finns med i utdraget från lönesystemet men inte på fakturaspecifikationen från KPA, individer som finns med på fakturaspecifikationen från KPA men inte i lönesystemet eller individer där den pensionsgrundande lönen i lönesystemet avviker från den pensionsgrundande lönen som anges på fakturaspecifikationen från KPA.

Avvikelseerna har delgivits kommunens systemförvaltare som efter utredning bedömer att samtliga avvikelser har naturliga förklaringar.

Tekniska Verken i Kiruna AB

Totalt avser detta cirka 140 individer och PwC har identifierat ett antal avvikelser. Majoriteten av avvikelserna avser individer som finns med i utdraget från lönesystemet men inte på fakturaspecifikationen från KPA, individer som finns med på fakturaspecifikationen från KPA men inte i lönesystemet eller individer där den pensionsgrundande lönen i lönesystemet avviker från den pensionsgrundande lönen som anges på fakturaspecifikationen från KPA. Vidare har ett antal avvikelser påträffats gällande beräknad pensionsavgift avseende AKAP-KR.

Avvikelseerna har delgivits bolagets HR-konsult som kontaktat KPA samt kommunens löneavdelning för vidare utredning.

Kiruna Kraft AB

Totalt avser detta cirka 50 individer och PwC har identifierat ett antal avvikelser. Majoriteten av avvikelserna avser individer som finns med i utdraget från lönesystemet men inte på fakturaspecifikationen från KPA eller individer där den pensionsgrundande lönen i lönesystemet avviker från den pensionsgrundande lönen som anges på fakturaspecifikationen från KPA. Vidare har ett antal avvikelser påträffats gällande beräknad pensionsavgift avseende AKAP-KR.

Avvikelseerna har delgivits bolagets HR-konsult som kontaktat KPA för vidare utredning.

Kirunabostäder AB

Totalt avser detta cirka 200 individer och PwC har identifierat ett antal avvikelser. Majoriteten av avvikelserna avser individer som finns med i utdraget från lönesystemet men inte på fakturaspecifikationen från KPA, individer som finns med på fakturaspecifikationen från KPA men inte i lönesystemet eller individer där den pensionsgrundande lönen i lönesystemet avviker från den pensionsgrundande lönen som anges på fakturaspecifikationen från KPA. Vidare har ett antal avvikelser påträffats gällande beräknad pensionsavgift avseende AKAP-KR.

Avvikelseerna har delgivits bolagets ekonomichef som kontaktat kommunens löneavdelning och KPA för vidare utredning.

Aurora kultur och kongress AB

Totalt avser detta cirka 40 individer och PwC har identifierat ett antal avvikelser. Majoriteten av avvikelserna avser individer som finns med i utdraget från lönesystemet men inte på fakturaspecifikationen från KPA, individer som finns med på fakturaspecifikationen från KPA men inte i lönesystemet eller individer där den pensionsgrundande lönen i lönesystemet avviker från den pensionsgrundande lönen som anges på fakturaspecifikationen från KPA. Vidare har ett antal avvikelser påträffats gällande beräknad pensionsavgift avseende AKAP-KR.

Avvikelseerna har delgivits kommunens systemförvaltare som efter utredning bedömer att samtliga avvikelser har naturliga förklaringar.

Sammantagen bedömning

Sker rapportering av pensionsgrundande löneuppgifter till pensionsförvaltaren utan avvikelser? – Datatest

Delvis

Vi har identifierat ett antal avvikelser som har delgivits kommunen och de kommunägda bolagen för vidare utredning. Utvecklingsområde för framtiden för Kiruna kommun och samtliga bolag menar vi därför är:

- Att införa rutinmässiga tester av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation gällande årsfakturan från KPA. Dessa kontroller bedömer vi mest lämpligt att genomföra på samtliga individer och ej stickprovvis.

Pensionsredovisning i Not

Revisionsfråga 4: Sker pensionsredovisningen i Kiruna kommun i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?

lakttagelser

Enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) ska pensionsåtagandet redovisas enligt den s.k. blandmodellen. Detta innebär att pensioner intjänade före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse utanför balansräkningen (inom linjen) och utbetalningarna redovisas direkt i resultaträkningen. För pensioner intjänade fr.o.m. 1998 redovisas åtagandet på balansräkningen. För åtagande till förtroendevalda sker redovisning i balansräkningen om det är klart att åtagandet ska betalas ut och som ansvarsförbindelse om det inte är känt när och i vilken omfattning åtagandet ska infrias.

Kiruna kommun redovisar åtagandet enligt blandmodellen.

Hur redovisningen ska ske och vilka upplysningar som ska lämnas regleras i RKR R10 Pensioner och RKR Information Upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelse i förvaltningsberättelsen.

PwC har granskat Kiruna kommuns årsredovisning för 2023. Följsamheten till rekommendationerna i RKR R10 har analyserats. PwC har särskilt granskat Not 10 "Avsättning till pensioner" samt Not 17 "Ansvarsförbindelser, pensioner".

Kiruna kommun redovisar Not 10 i enlighet med rekommendationerna från RKR R10. Följande avsteg har dock uppmärksammats avseende Not 17:

Avsteg Not 17) Ansvarsförbindelser, pensioner

- Uppgifter avseende de väsentliga poster som har förändrat ansvarsförbindelsen under redovisningsperioden saknas.

Bedömning

Sker pensionsredovisningen i Kiruna kommun i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?

Delvis.

Vår bedömning baseras på att kommunen redovisar Not 10 i enlighet med rekommendationerna från RKR R10. Dock har avsteg från rekommendationerna uppmärksammats i Not 17. Vi bedömer således revisionsfrågan som delvis uppfylld.

Utvecklingsområde för framtiden menar vi därför är:

- Att vidta åtgärder i syfte att säkerställa att de identifierade avstegen från rekommendationerna i RKR R10 avhjälpas i samband med redovisning av pensionsåtagandet i Not.

Avslutning

Samlad bedömning

Granskningsobjekt är kommunstyrelsen för Kiruna kommun samt de kommunägda bolagen Tekniska Verken i Kiruna AB, Kiruna Kraft AB, Kirunabostäder AB och Aurora kultur och kongress AB.

Vår sammanfattande bedömning är att granskade organ **inte helt** säkerställer att hantering av pensioner sker med tillräcklig intern kontroll.

Nedan redovisas sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor:

Revisionsfråga	Bedömning
1. Finns ändamålsenliga rutiner för pensionsadministration och utbetalning av pensioner till anställda och förtroendevalda?	<p>Ja</p> <p>Vår sammantagna bedömning grundar sig på att berörda medarbetare inom Kiruna kommun har en tillfredsställande kompetens inom de pensionsavtal som tillämpas inom kommunen. Detta gäller även de berörda medarbetarna och/eller utförare av pensionshantering inom Tekniska Verken i Kiruna AB, Kiruna Kraft AB, Kirunabostäder AB och Aurora kultur och kongress AB.</p> <p>Kiruna kommun har ett omfattande årshjul upprättat för den löpande pensionsadministrationen. I årshjulet sammanfattas i stort sett samtliga av de arbetsuppgifter som utförs av kommunens lön- och HR-funktioner kopplat till pensioner. Vidare finns processen för löneväxling väl dokumenterad i en omfattande processkarta.</p> <p>Pensionsadministrationen i Tekniska Verken i Kiruna AB och Kiruna Kraft AB utförs tillsammans av bolagets HR-konsult och kommunens systemförvaltare. Skriftliga rutinbeskrivningar kopplat till hanteringen finns inte.</p> <p>Pensionsadministrationen i Kirunabostäder AB och Aurora kultur och kongress AB utförs av samma personer som utför rapporteringen för Kiruna kommun. Processerna för rapportering är identiska och de skriftliga rutinbeskrivningarna som upprättats för kommunen är således tillämpliga även för bolagen.</p> <p>Utifrån fastställt syfte bedömer vi att de rutiner som finns avseende rapportering av pensionsunderlag är ändamålsenliga.</p>

2. Sker kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning?

Delvis

Redovisningschefen ansvarar för arbetet med Kiruna kommuns pensionsskuld och ansvarsförbindelse. Vår bedömning är att denne har god förståelse för pensionsskuldsredovisning och kunskap för att förstå och tolka underlag från KPA.

Vi bedömer vidare att det sker rutinmässiga kontroller och avstämningar i syfte att säkerställa en korrekt pensionsredovisning i Kiruna kommun. Historiska prognoser över pensionsskulden och följebrev finns sparade i KPAs internetkontor. De avstämningar och kontroller som utförs av skuldprognoserna finns dock inte dokumenterade. Det finns inte heller något övergripande årshjul, processkarta eller flödesschema kopplat till arbetet. Bristen på dessa typer av rutinbeskrivningar, kombinerat med det faktum att hanteringen kopplat till pensionsskuld och ansvarsförbindelse utförs ensam av redovisningschefen, ökar personberoendet i arbetet och därmed riskerna.

3. Sker rapportering av pensionsgrundande löneuppgifter till pensionsförvaltaren utan avvikelser? – Datatest

Delvis

Vi har identifierat ett antal avvikelser som har delgivits kommunen och de kommunägda bolagen för vidare utredning.

4. Sker pensionsredovisningen i Kiruna kommun i enlighet med lagstiftning (LKBR) och rekommendationer från RKR?

Delvis

Vår bedömning baseras på att kommunen redovisar Not 10 i enlighet med rekommendationerna från RKR R10. Dock har avsteg från rekommendationerna uppmärksammats i Not 17. Vi bedömer således revisionsfrågan som delvis uppfylld.

Rekommendationer

För att utveckla verksamheterna i Kiruna kommun och de kommunägda bolagen Tekniska Verken i Kiruna AB, Kiruna Kraft AB, Kirunabostäder AB och Aurora kultur och kongress AB lämnas följande rekommendationer:

- Tekniska Verken AB och Kiruna Kraft AB: Att upprätta ett årshjul eller driftschema innehållande viktiga datum och utförandebeskrivningar över samtliga av de moment som utförs inom ramen för pensionsadministrationen. Vi anser att ett sådant årshjul eller driftschema bör innehålla utförliga beskrivningar av processen för rapportering av pensionsgrundande uppgifter till pensionsförvaltare, granskning och betalning av premiefakturer avseende pension samt det administrativa arbetet som utförs kopplat till löneväxling i den mån det erbjuds. Detta i syfte att skapa extra tydlighet i arbetet i samband med tillfällig eller permanent överlämning av arbetsuppgifter.
- Kiruna kommun: Att komplettera det årshjul som finns upprättat inom kommunens redovisningsenhet till att även omfatta information om de avstämningar och kontroller samt det administrativa arbete som sker inom kommunen kopplat till pensionsskuld och ansvarsförbindelse.
- Kiruna kommun och samtliga bolag: Att införa rutinmässiga tester av pensionsgrundande lön enligt lönesystemet jämfört med fakturaspecifikation gällande årsfakturan från KPA. Dessa kontroller bedömer vi mest lämpligt att genomföra på samtliga individer och ej stickprovsvis.
- Kiruna kommun: Att vidta åtgärder i syfte att säkerställa att de identifierade avstegen från rekommendationerna i RKR R10 avhjälpas i samband med redovisning av pensionsåtagandet i Not.

2025-04-07

Erik Jansen

Viktor Ahlzén

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Kiruna kommun samt lekmannarevisorerna i de kommunala bolagen Tekniska Verken i Kiruna AB, Kiruna Kraft AB, Kirunabostäder AB, Kiruna Näringsfastigheter AB och Aurora kultur och kongress AB, enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2024-11-04. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.